

Barry Sheppard: Libyen, imperialismen och ALBA*

[Artikel från louisproyect.com 25 mars 2011. Barry Sheppard var ledare för den amerikanska organisationen Socialist Workers Party från början av 1960-talet till 1998.]

Jag publicerar detta på olika listor som i viss mån överlappar varandra. Uppfattningarna om USA:s militära angrepp på Libyen på båda listorna uttrycker nästan samma spännvidd. Även om jag kommer att vara oense med en del av dessa uppfattningar vill jag inte gå in i någon personlig polemik, och kommer inte att nämna några namn.

Kampen i Libyen måste analyseras inom ramen för världs- och i synnerhet USA-imperialismen, vilket jag är säker på att ni alla kommer att hålla med om. Men den kan inte heller analyseras enbart i termer av Libyen själv i anslutning till imperialismens roll där.

I vilket sammanhang måste vi placera Libyen? Eller för att ställa frågan på ett annat sätt, skulle inbördeskriget i Libyen och USA:s militära angrepp ha ägt rum för fyra månader sedan? Givetvis inte. För fyra månader sedan existerade inte något av dem ens som en avlägsen möjlighet i någons tankar.

Sammanhanget är det mäktiga arabiska upproret som har överraskat världen och oss alla. Den grundläggande drivkraften hos detta uppror av miljoner har spridit sig från land till land mot militär-diktatorer och monarkier. Överallt har de omedelbara kraven rört sig om demokrati och att få slut på det godtyckliga polisstyret med dess fängslanden, tortyr och mord. Samtliga de arabländer vars härskare upproren har riktat sig mot har haft stöd från imperialismen, delvis med undantag för Syrien. Men i fallet Syrien har regimens relationer till imperialismen varit tillräckligt gemytliga för att den har tagit emot fångar för ”speciell avlämning”, och plikttroget torterat dem. Så även Syrien är en del av de speciella band som dessa länder har med imperialismen.

Från början av 1990-talet blev Libyen under Gaddafi en väsentlig del av detta imperialistiska makt-system. Oavsett vad hans anti-imperialism betydde i det förgångna så är den just det – förgångnen. Först slöt han sina överenskommelser med den europeiska och amerikanska imperialismen med olja och gas, för att 2004 sedan besegla detta arrangemang med politiskt kitt.

Den arabiska revolutionens utveckling är således objektivt och alltmer även subjektivt anti-imperialistisk. Washingtons maktsystem i Nordafrika och Mellanöstern har blivit omskakad. Även Israels roll i detta system har försvagats. Den israeliska härskande klassen upplever att upproret isolerar dem, och dess talesmän klagar ängsligt. Israel har reagerat genom att förnya angreppen på Gaza och utvidga bosättningarna på Västbanken, i syfte att befästa sin makt från Medelhavet till Jordanfloden.

Revolutionära socialister måste ge ovillkorligt stöd till det arabiska upproret. Dess omedelbara mål i alla dessa länder kan sammanfattas som (borgerlig) demokrati, vilket är hundra procentigt progressivt. Till största delen är dess inhemska fiender representanter för imperialismen, och när de inte är det direkt så är de medbrottslingar. Även av denna orsak stöder vi upproren.

Med ”ovillkorligt” stöd menar jag stöd som inte är beroende av hur vi bedömer upprorens ledare eller om vi är överens med dem politiskt. Det gäller även Libyen. Jag är inte ense med de kamrater som verkar göra sitt stöd till de libyska rebellerna avhängigt av att få reda på mer om deras program. Vi måste vara för att upproret ska segra i Libyen. Punkt.

* **ALBA**, *Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América* (Bolivarianska Alliansen för Vårt Amerika) är en samarbetsorganisation mellan några latinamerikanska länder, i sociala, politiska och ekonomiska frågor. För närvarande ingår Venezuela, Nicaragua, Kuba, Ecuador, Bolivia, Saint Vincent och Grenadinerna, Dominica, samt Antigua och Barbuda – öa.

I alla dessa uppror finns bland de som kämpar för att störta diktaturerna olika klasser och delar av klasser. Den tunisiska unge mannens offer, som blev den gnista som tände branden, återspeglade situationen för ett helt skikt inom upproret – utbildade unga människor som inte lyckas få något arbete under förhållanden av imperialistisk utsugning och kompiskapitalism, inom ramen för en av de svåraste kapitalistiska kriserna sedan Andra världskriget. Detta skikt är en del av arbetarklassen. Utfattiga bönder som tvingats bort från sin mark på grund av imperialismens inträngande och den kapitalistiska utvecklingen, och tvingats in i städerna för att leta efter tillfällighetsarbeten, är ett annat skikt. Bönder som blivit kvar på sin mark och lider under allt större umbäranden är ett annat.

Arbetare som har nekats rätten att organisera sig för att kämpa för bättre löner och arbetsvillkor är ett annat. Konstnärer och intellektuella som kvävs av den ideologiska kontrollen har anslutit sig. Andra sektorer har gått över till upproret, inklusive delar av borgarklassen som ogillar kompiskapitalismen och den enorma korruptionen som begränsar deras egen utveckling. Delar av den gamla regimens statsapparat och militär hoppar ombord på skeppet.

Helt klart är det den ekonomiska utsugningen och utbredda fattigdomen som är drivkraften bakom upproren. Det påverkar den stora majoriteten av de upprorska massorna. Deras krav kommer alltmer att träda i förgrunden, i den mån man erövrar borgerlig demokrati. Vi kan förvänta oss att i så måtto som upproren blir framgångsrika så kommer det att ske en allt större skiktning mellan klasserna och klassernas olika delar, vilket kommer att uttryckas i olika politiska grupperingar. Vi kommer troligen att få se islamistiska partier. Småborgerligt revolutionära partier. Partier som återspeglar militärens och den gamla regimens intressen. Borgerligt demokratiska partier. Och förhoppningsvis arbetarpartier. Till en början kommer de olika klassernas intressen troligen att ta sig ofullständiga och virriga uttryck.

Kapitalismen är olika mycket utvecklad i de olika länderna, och den har förvrängts av imperialismen. Således varierar de olika klassernas objektiva styrka från land till land. I Egypten har den anställda arbetande klassen redan kämpat sedan en tid och organiserat sig under diktaturen. Den verkar ha spelat en mer avgörande roll där än på andra ställen. Vi behöver ta reda på mer om klasstrukturen i varje land. Egypten kanske kan träda fram som ledare tack vare arbetarnas tyngd.

Vartefter denna politiska skiktning utvecklas kommer vi att kunna se vilka partier och program som vi stöder helt eller delvis under klasskampen. Vi kommer också att se vilka politiska krafter vi är mot. Men det är alltför tidigt att redan nu kräva programmatisk klarhet av upprorsmännen för att avgöra i vilken mån vi stöder dem (förhållandena har inte mognat ännu) och är i själva verket reaktionärt eftersom det spelar diktaturerna och monarkierna i händerna.

Miljontals araber har drabbat samman med de nuvarande regimerna. Utgången av denna kamp, vare sig den segrar överallt, i de flesta länder, i en del eller om den besegras helt och hållet, kommer att avgöra om kampen kommer att gå in i ett högre stadium eller ej, och i vilken omfattning. Insatserna är höga och vi ska sätta in våra krafter och göra det till vår omedelbara uppgift att vinna denna kamp som redan har lett till blodiga sammandrabbningar. Den borgerliga demokratin har inte blivit konsoliderad någonstans, och det är det första målet.

En del av denna omedelbara uppgift är att gå mot imperialismen, som försöker återta så mycket kontroll den kan gentemot upproret. Metoderna för detta sträcker sig alltifrån att stöda förtryck av massorna till att försöka ta över dem. Mer exakt är imperialismens taktik en blandning av båda och de används samtidigt.

I detta avseende är det lämpligt att gå tillbaka några månader till inledningen av upproret. När det började i Tunisien blev de europeiska och amerikanska imperialisterna oroliga, och försökte skydda presidenten och hans regim. När upproret utvidgades fick Frankrike, som hade nära band till regimen, betala ett dyrt politiskt pris.

När det spred sig till Egypten, ett nyckelland för USA, blev reaktionen ett orubbligt stöd till

Mubarak. Utrikesminister Clinton prisade ”stabiliteten” hos hans regim. När upproret utvecklades försökte Mubarak kväsa det med extremt våld, och angrep det med sin enorma politiska polisapparat. Hundratals dödades. Washington tittade på och avvaktade och hoppades att det skulle lyckas. När det inte lyckades skickade Obama ett personligt sändebud för att träffa Mubarak, och sändebudet återvände och sa på varenda TV-kanal att USA måste stöda Mubarak till varje pris. Obama var ståndaktig och avvisade kraven på Mubaraks avgång. Mubarak uppmuntrades av detta och sa i TV att han skulle behålla makten, även om han inte skulle ställa upp i några fler uppgjorda val. Massorna svarade med enorm ilska, och hotade nästa dag att gå till ännu mer utbredda angrepp mot symboler för regimen. Försvarsminister Gates hade hela tiden stått i nära kontakt med regimens högsta generaler, som samma dag tvingade bort Mubarak och inrättade sig själva som en övergångsregering med fullt stöd från USA.

Varför använde inte de egyptiska generalerna armén för att krossa massorna? De skulle naturligtvis ha fått betala ett högt politiskt pris för det, precis som Washington. Men jag misstänker att det viktigaste skälet var att den egyptiska armén är en värnpliktsarmé, och de amerikanska och egyptiska generalerna var rädda för att den skulle splittras om den beordrades att angripa folket. Vi har redan sett många rapporter om förbrödring mellan värnpliktiga soldater och demonstranter. De unga soldaterna hade många band till den befolkning de kom från, och hade alltid tänkt sig att återgå till ett civilt liv bland folket.

Även när Vita huset började ge en läpparnas bekännelse till demokratin, har de under hela händelseförloppet i Egypten betonat att ”övergången” måste bli ”ordnad” och ledas från toppen. Det är än idag Washingtons ståndpunkt angående Egypten. Det är faktiskt Washingtons ståndpunkt överallt där upproret går framåt.

I Saudiarabien, Jordanien, Bahrain och Förenade Arabemiraten fortsätter USA att helt och fullt stöda monarkierna, inklusive att de använder förtryck. Givetvis stöder de sin marionettregims förtryck av massdemonstrationerna i Irak, som i själva verket är mot USA:s ockupation.

Situationen i Libyen skiljer sig från Egypten. Gaddafi har repressiva styrkor utanför armén som är lojala mot honom, och han har medvetet låtit armén vara svag under sina år vid makten. Han lyckades uppbåda lojala styrkor för att angripa revolutionen, som till en början hade gjort betydande framsteg. Han lyckades först krossa demonstrationerna i Tripoli, och kunde sedan gå mot de städer i öst som hade erövrats av rebellerna. Washington och Europa stod och tittade på när Gaddafi utnyttjade sin överväldigande överlägsenhet i fråga om eldkraft för att närma sig upprorets centrum, Benghazi. Det var först då USA och länderna i Europa beslutade sig för att angripa.

De imperialistiska makterna i väst har kivat för att försöka få så mycket kontroll i regionen som möjligt, och de har diskuterat internt om vilken taktik de ska använda. Det kan delvis förklara dröjsmålet med att inleda krig mot Libyen. Men vi bör också notera det objektiva resultatet av Gaddafis kontrarevolutionära offensiv – den har åsamkat upproret avsevärd skada, och det ligger i imperialismens intressen.

Gaddafis angrepp på upproret uppmuntrade andra att följa efter. Regimerna i Irak, Syrien, Jemen, Saudiarabien och Bahrain inledde massiva kraftåtgärder, med tyst stöd från USA. Försvarsminister Gates träffade kungens män i Bahrain och några dagar senare invaderade trupper från Saudiarabien och Förenade Arabemiraten för att understöda den våldsamma attacken mot folket, och Vita huset vägrade talande nog fördöma både invasionen och förtrycket.

Genom att välja ögonblicket innan Benghazi skulle falla för sitt angrepp lyckades imperialismen skyla sitt militära angrepp med en ”humanitär” fernissa. Den tvingades gå utöver retoriken om en ”flygförbudszon” och krossa Gaddafis betydande pansar och artilleri som omgav Benghazi. Om de inte hade gjort det så skulle de förlorat varje politisk täckmantel för sitt angrepp. Det möttes givetvis av avsevärd lättnad från rebellerna, som stod inför ett totalt nederlag. Vi får hoppas att de kan

utnyttja detta andrum för att skaffa sig vapen. De har rätt att skaffa sig vapen från vilken källa de vill, inklusive från imperialisterna, för att stärka sin ställning mot regimen men också inför den kommande kampen där imperialismen kommer att försöka tvinga på Libyen sin vilja så mycket den kan som en del av sin övergripande strategi i regionen.

Imperialismen har inlett ett krig mot Libyen. Krig sätter krafter i rörelse som ingen kan förutse. För tillfället är de amerikanska befälhavarna obevekliga att de inte stöder en motoffensiv från rebeller-na, och att de inte heller kommer att ge flygunderstöd för en sådan offensiv. Men det kan förändras om krigets nycker går i den riktningen, även om det för närvarande verkar osannolikt. Även då kommer imperialismen att utnyttja detta stöd för att tvinga på upproret sin vilja så mycket den kan.

Som imperialismens bombningar av Gaddafis markstyrkor runt Benghazi visade kommer det inte att räcka med en "flygförbudszone" för att besegra diktatorn militärt. Hans trupper fortsätter att kämpa i andra städer utan hans flygvapen. Inte ens flygbombningar och massiva bombardemang kanske räcker. Militära erfarenheter visar att det troligen kommer att behövas marktrupper. (Låt oss bortse från de tomma fraserna om att "försvara civila". Om man påbörjar massiva bombningar och bombardemang av städer som kontrolleras av Gaddafi, så kommer det att bli omfattande civila förluster – som givetvis kommer att sopas under mattan som "oavsiktliga förluster".)

Det är orealistiskt att tänka sig att den nuvarande situationen kan fortsätta särskilt länge. Det vill säga att det libyska flygvapnet kommer att hållas kvar på marken och att regimen kommer att fortsätta att återerövra territorium med undantag för Benghazi. Uppfattningen att man på så sätt kan hålla tillbaka det imperialistiska angreppet, och att åtminstone Benghazi skonas är naiv, oavsett hur välmenande den är.

När kriget väl har inletts måste imperialismen se till att det slutförs oavsett vad det kostar, eller som vi såg i Vietnam drabbas av ännu större bakslag.

Vi kan spekulera om möjliga utgångar för kriget. Landet kan delas upp. Imperialisterna kan erövra hela landet. Gaddafi kan dödas eller drivas bort av sitt eget folk, varefter imperialismen kommer att tvinga igenom en "förhandlingslösning" för en "ordnad övergång" där imperialisterna behåller så mycket inflytande som de kan. Denna senare möjlighet verkar vara det alternativ som Clinton håller på idag, men det kan ändra sig innan jag publicerar detta.

Oavsett utgången är imperialisternas mål att så långt det är möjligt hålla kvar det arabiska upproret under imperialismens kontroll, även i Libyen. Vi måste vara mot det imperialistiska kriget ovillkorligt. Det syftar till att försvaga den arabiska revolten.

Vad ska man säga om den ståndpunkt som intagits av ALBA-länderna? Man bör påpeka att de i allmänhet, med undantag för Libyen, har ställt sig på de arabiska massornas sida. Men de har gjort det på ett halvhjärtat och inte särskilt entusiastiskt sätt. De borde ha stått i främsta linjen i världen för att ljudligt stöda upproret mot de imperialistiska marionettregimerna och medbrottslingarna. I egenskap av anti-imperialistiskt centrum i Latinamerika låg det i deras intressen att göra det. Att de underlät att inte betona det är allvarligt och gör det svårare för de internationella anti-imperialistiska krafterna att försvara dem.

Vad gäller Libyen har ALBA-länderna lyckats sämre. De har varnat för faran för ett imperialistiskt krig, och i så måtto står vi på samma sida. Men när det gäller det libyska upproret och Gaddafi står vi inte på samma sida. Daniel Ortega i Nicaragua har öppet kommit till Gaddafi-regimens försvar. Denna kontrarevolutionära inställning undergräver hans presidentskap i Nicaragua och blottställer honom och Nicaragua för imperialistiska anklagelser (förvisso falska) att hans regim är likadan som Gaddafis.

Strax innan det imperialistiska kriget började utfärdade Fidel Castro ett uttalande som innehöll en tänkvärd genomgång av Gaddafis bana, från det att han ledde störtandet av den av imperialisterna

insatta kungen (som Nasser gjorde i Egypten), de första åtgärderna som vidtogs för att förbättra det libyska folkets öde, hans antikommunism, fram tills dess han slöt fred med imperialismen. Man skulle kunna komplettera denna genomgång, men Castros misstag är hans uppfattning om det pågående upproret. Castro beklagade dömandet av oskyldiga och våldet, men gav i skriande motsättning till fakta intryck av att ”båda sidor” var skyldiga. Han uppmanade till ”fred” och ”förhandlingar” mellan revolutionen och Gaddafis regim. Om rebellerna besegras kan de tvingas till sådana förhandlingar som en del av sitt nederlag, men det är en annan historia som imperialismen kanske kommer att välja. Hugo Chavez driver i grund och botten samma linje. Denna ståndpunkt går i korthet ut på att uppmana rebellerna att ge upp och behålla den nuvarande regimen med vissa reformer. I och med det har Castro och Chavez satt sig upp mot de arabiska massornas stämningar, de har undergrävt varje positiv roll de kunde ha spelat för att hjälpa till att främja arbetarnas och de utsagnas intressen när klasskampen skärps i arabländerna, och de har gjort det lättare för imperialismen att angripa dem och den bolivarianska revolutionära processen. CNN har redan publicerat bilder där Chavez omfamnar Gaddafi.

Jag lämnar Bolivia, Ecuador och de karibiska länderna i ALBA åt sidan, eftersom jag inte har sett vad de har för uppfattningar.

Enligt min uppfattning består Ortegas och i mindre grad Castros och Chavez' misstag av att de inte lyckas göra skillnad på mellanstatliga relationer och politiskt stöd. Libyen har upprättat generösa handels- och andra ekonomiska förbindelser med ALBA-länderna. De gjorde rätt i att sluta sådana överenskommelser som stärkte dem mot imperialismens herravälde. Men att översätta dessa positiva ekonomiska förbindelser till politiskt stöd eller halvt politiskt stöd mot en folklig revolution är felaktigt och motverkar sitt eget syfte.

Det är uppenbart att jag är helt oense med de personer på dessa listor som stöder Ortega, Castro eller Chavez i denna fråga. Jag är också oense med de som har givit delvis trovärdighet till dessa felaktiga ståndpunkter, och som ett resultat av det i en eller annan mån svarar undvikande om att stöda upproret i Libyen.

En sak som Chavez tar upp är att USA eller de europeiska imperialisterna vill ”stjäla” Libyens olja. Denna förvirring visar sig i uttalanden från andra som är mot den imperialistiska invasionen men ändå stöder upproret. Stjäla oljan från vem? British Petroleum, Exxon-Mobile, den italienska olje- och gaskartellen och liknande företag som Gaddafi har slutit vänskapliga överenskommelser med? Vilka har pumpat upp libysk olja och gas i mer än ett årtionde? Gaddafi har till och med en gasledning som går under Medelhavet direkt till Italien. Förvisso har de givit familjen Gaddafi och andra kompiskapitalister tiotals miljarder som deras beskärda del, men de har varit fullkomligt nöjda med detta arrangemang. De invaderar inte för att störta Gaddafi och denationalisera oljan. Han har visat dem att han är redo att acceptera dem som kompanjoner i nya olje- eller gasfält. Om upproret segrar hotas de imperialistiska intressena. De segrande massorna kanske vill göra samma sak som Venezuela gjorde, omförhandla villkoren med imperialisterna och använda olje- och gasintäkterna för att förbättra sin egen situation, något som kapitalister överallt avskyr, precis som de gör med alla samhällsliga utgifter som inte är i deras direkta intressen.

Dessa misstag från ALBA-ländernas sida får inte göra att vi sänker garden och låter bli att försvara dem mot imperialismen.

Till försvar för det mäktiga arabiska upproret!
Nej till alla imperialistiska interventioner!
Bekämpa det imperialistiska kriget!

(Översättning från engelska, Göran Källqvist)